

A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a jogtanácsos által képviselt **felperesnek** a dr. Gergely Tamás ügyvéd által képviselt **alperes** ellen **közzraktári áru kiadása, vagy kártérítés megfizetése** iránt a Fővárosi Bíróságnál 8.G.40.579/2010. szám alatt indult és a Fővárosi Ítéltábla 16.Gf.40.196/2011/8. számú ítéletével befejezett perében - amelybe felszámolóbiztos által képviselt az alperes pernyertességének előmozdítása érdekében beavatkozott -, az alperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán, a 2012. április hó 24. napján tartott tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a Fővárosi Ítéltábla 16.Gf.40.196/2011/8. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 nap alatt 4.000.000 Ft (Négymillió) Ft felülvizsgálati perköltséget és az államnak az adóhatóság felhívására 3.500.000 (Hárommillió-ötszázezer) Ft felülvizsgálati eljárási illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

A felülvizsgálati kérelem szempontjából irányadó tényállás szerint a beavatkozó mint letevő és az alperes mint közzraktár 2009. július 22. és 2009. november 13-a között 179,500.000 Ft és 3,511.000 euro értékű rizs, étkezési búza és kukorica művi tárolására közzraktári szerződést kötöttek. A letett terményekről az alperes 55 db közzraktári jegyet állított ki. Az áru az alperes által kötött bérleti szerződés alapján részben a beavatkozó, részben pedig a perben nem álló K Kft. raktáraiba került betárolásra. Az áruk közzraktárba vételéről az alperes, a beavatkozó és a bérbeadó közösen ún. zárolási jegyzőkönyvet vettek fel.

Alperes a közzraktári szerződés alapján köteles volt a közzraktári áru mennyiségi és minőségi megóvásáról gondoskodni, az őrzéshez és az áru kezeléséhez más személyek közreműködését igénybe venni.

A felperes a beavatkozóval 2008. május 14-én kötött, majd módosított, végül egységes szerkezetbe foglalt hitelkeret szerződéssel 2010. május 5-i lejáratra 1 milliárd Ft hitelkeretet

tartott a beavatkozó rendelkezésére, amely hitelt a beavatkozó rulirozó módon vehetett igénybe. A beavatkozó a hitel biztosítékként 55 db az alperes által kiállított és már ismertetett közraktárjegyet üres forgatmánnyal ellátva adott át óvadékként a felperesnek, erről nevezettek jegyzőkönyvet készítettek.

A felperes a hitelkeret szerződést 2010. január 28-án felmondta és felszólította a beavatkozót a tartozás megfizetésére, majd ennek elmaradása miatt a közraktár jegyet (áru és zálogjegyet) bemutatta az alperesnek mint közraktárnak és kérte a közraktári áru kiadását. Az alperes a kiadást nem tudta teljesíteni, mert a közraktári áru nem volt meg.

A beavatkozó 2010. február 10-től felszámolás; az alperes 2011. május 7-től csődeljárás alatt áll, illetve állt.

A felperes a 2010. március 25-én előterjesztett, utóbb módosított keresetében elsődlegesen kérte az alperest a közraktári jegyekben megtestesülő 3000 tonna búza, 4000 tonna rizs és 11000 tonna kukorica kiadására kötelezni; másodsorban - amennyiben az áru kiadása nem lehetséges - kérte kötelezni az alperest 179,500.000 Ft, valamint 3,511.000 euro ellenértékének, ezek késedelmi kamatainak, valamint a perköltségeknek a megfizetésére.

A keresetét az 1996. évi XLIII. törvény (Krtv.) 22. §-ának /1/ és /2/ bekezdésére, 16. §-ának /5/ bekezdésére, 24. §-ának e) pontjára, valamint a 20., 25., 29. §-ára alapította.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Viszontkeresetet terjesztett elő 400,000.000 Ft kártérítés megfizetése iránt arra alapítva, hogy a felperes a per tartama alatt biztosítási intézkedés iránti kérelmet nyújtott be, amelynek az elsőfokú bíróság helyt adott. A másodfokú bíróság a kérelmet elutasította, azonban a biztosítási intézkedés miatt a közraktári tevékenységét kénytelen volt beszüntetni és a közraktári engedélye visszaadására kényszerült.

Az első fokon eljáró Fővárosi Bíróság a 8.G.40.579/2010/80. számú ítéletében a keresetnek helyt adott és az alperest 179,500.000 Ft, továbbá 3,511.000 euro, 13,900.000 Ft perköltség megfizetésére kötelezte, egyben az alperes viszontkeresetét elutasította.

A Fővárosi Ítéltábla az alperes fellebbezése folytán hozott 16.Gf.40.196/2011/8. számú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta azzal a kiegészítéssel, hogy a megítélt tőkekövetelés után az alperest késedelmi kamat megfizetésére kötelezte, rendelkezett a másodfokú perköltség, valamint a le nem rótt fellebbezési eljárási illeték viseléséről.

Elfogadta az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást. Az

alperesi fellebbezés kiegészítésben előadottakra figyelemmel elsődlegesen a felperes keresetösségi joga tekintetében foglalt állást és úgy ítélte meg, hogy a felperes keresetösségi joggal rendelkezett, tekintve, hogy az alperes által hivatkozott a 2011. évi CXV. törvénnyel módosított 1991. évi XLIX. törvény (Cstv.) 20. § /3/ bekezdése a perbeli esetre nem volt alkalmazható, mivel az alperes elleni csődeljárás a módosító törvény hatályba lépését megelőzően már folyamatban volt, a törvény pedig nem tartalmazott olyan rendelkezést, miszerint a módosított rendelkezéseket a folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni kell.

Az ügy érdemében megállapította, miszerint a közraktári jegy értékpapír jellegéből következően a közraktári jegy birtokosa és a közraktár között egy absztrakt jogviszony keletkezik. Az értékpapír (az áru és zálogjegy) birtokosa felhívására a közraktár köteles a nála elhelyezett árut kiszolgáltatni, ha a közraktári jegy birtokosát a hátiratok összefüggő láncolata legitimálja. A közraktári jegyek megszerzésével a forgatmányos tulajdonjogot szerez a közraktári árun, így a közraktár nem jogosult az alapjogviszony vizsgálatára, továbbá annak vizsgálatára sem, hogy a bemutatott közraktári jegyek érvényes óvadéki szerződés alapján kerültek-e a közraktári jegy birtokosához. Nem jogosult annak vizsgálatára, hogy az óvadéki szerződés kiterjedt-e a közraktári jegy birtokosa által nyújtott hitel biztosítására, illetve mekkora volt a fennálló hitelállomány összege. Nem volt kétséges, hogy az áru eltűnése következtében az alperes mint közraktár az áru kitárolási kötelezettségének eleget tenni nem tudott, így a Krtv. 22. §-a szerint kártérítés fizetésére köteles. Megállapította továbbá, hogy az árunak a közraktárból való elszállítást a letevő nem letevői minőségében, hanem raktárosi, illetőleg kívül álló harmadik személyi minőségében követte el, ezért e cselekmény közömbös a közraktár mentesülése szempontjából. A másodfokú bíróság - az elsőfokú bírósággal azonos módon - úgy foglalt állást, hogy a felperes rosszhiszemű birtokosi minőségére a közraktári jegyek tekintetében semmiféle adat nem merült fel.

Megítélése szerint az alperesi viszontkeresetet is alappal utasította el az elsőfokú bíróság. A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (Vht.) 201. §-ának /4/ bekezdése szerint ugyanis csak azt a kárt köteles megtéríteni, amelyet a biztosítási intézkedés rosszhiszemű kérésével okozott az adósnak. A kérelem alaptalan volt, de nem rosszhiszemű.

A jogerős ítélet ellen az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben tartalma szerint annak hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és a kereset elutasítását, valamint a viszontkeresete teljesítését és a felperes perköltségben való marasztalását kérte.

Előadta, hogy a 2011. március 28. napján kelt fellebbezésében,

valamint a 2011. szeptember 8-i fellebbezés kiegészítésében foglaltakat a jelen felülvizsgálati eljárásban is előadottnak tekinti.

Felülvizsgálati kérelmében hangsúlyozta, hogy a felperes keresetösségi joggal nem rendelkezett, ezért elsősorban ez alapon kérte a kereset elutasítását. Álláspontja szerint a 2011. évi CXV. törvény által a Cstv. 20.§-a /3/ bekezdéssel való kiegészítése a perben irányadó, e szerint a csődeljárásban részt nem vevő félre nézve beállt a jogvesztés. A felperes az alperes ellen indult csődeljárásban nem vett részt, ezért az igényét bíróság előtt sem érvényesítheti. 2011. október 21. napján, amikor a másodfokú bíróság a határozatát kihirdette, a hatályos jog része volt a Cstv. 20. §-ának /3/ bekezdése, amelynek alkalmazásától a bíróság nem tekinthetett volna el.

Hivatkozott a felperesi jegybirtoklás rosszhiszeműségére és arra, hogy a felperes óvadéki szerződés nélkül tartotta magánál a közraktári jegyek árujegyét. Ezt az észrevételét azonban az ítélet tábla figyelmen kívül hagyta. A Fővárosi Ítélet tábla 16.Gf.40.274/2011/4. számú ítéletében maga is arra az álláspontra helyezkedett, hogy a közraktári jegyek esetében az absztrakt jogviszony ellenére vizsgálni kell a mögöttes tartalmat, „az értékpapír létrejöttét elősegítő egyéb okiratokat”, mint pl. a közraktári szerződést, a zárolási jegyzőkönyvet és egyéb okiratokat. E vizsgálat esetén az ítélet táblának észlelnie kellett volna, hogy az üres forgatmány ellenére sem lett volna jogosult a felperes a árujegyek érvényesítésére, az igényét kizárólag a zálogjegyek alapján érvényesíthette volna.

Végezetül kérte, hogy a Kúria vizsgálja felül az alperest megillető kimentési lehetőségeket, különösen a K Kft. telephelyén történő raktározás tekintetében.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására irányult.

.-.-.-.-.

A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül és azt a felhozott okokból nem találta jogszabálysértőnek.

A Kúria mindenben egyetért a másodfokú bíróságnak a felperes keresetösségi joga tekintetében kifejtett jogi álláspontjával, miszerint a 2011. augusztus 4-én hatályba lépett, a Cstv. 20. §-ának a 2011. évi CXV. törvény 2. §-ával beiktatott /3/ bekezdése a jelen perben nem alkalmazható. Az alperes elleni csődeljárás 2011. május 7-én indult, és a módosító rendelkezés hatályba lépését megelőzően 2011. augusztus 2-án a csődegyezség is létrejött az alperes hitelezői között. A törvény nem tartalmazott arra vonatkozó rendelkezést, hogy a Cstv.20. §-ának újonnan beiktatott /3/

bekezdését a folyamatban lévő csődeljárásokban is alkalmazni kell, ezért a /3/ bekezdésben írt jogvesztés a felperes jogaira nem hatott ki.

A felperes a birtokába került közraktári jegyeken alapuló vitában jogi érdekeltséggel bír, és mint ilyen a Pp. 3. §-ának /1/ bekezdése szerint perbeli legitimációval rendelkezik. A felperes ezért a közraktári jegyekre alapított igényét az alperessel mint közraktárral szemben peres eljárásban érvényesítheti.

A másodfokú bíróságnak az ügy érdekében hozott döntése is megfelel a jogszabályoknak.

A felperes az alperes mint közraktár által a perbeli közraktári árukról kiállított közraktári jegyek áru- és zálogjegyeit is birtokában tartotta, az áru letevője azokat a felperes által nyújtott kölcsön biztosítékeként óvadékul adta a felperes birtokába.

A közraktári jegy a Krtv. 1. §-ának /3/ bekezdése szerint a közraktári szerződés alapján letétbe vett áruról kiállított, rendeletre szóló (forgatható) értékpapír. A közraktár és a közraktári jegy birtokosa közötti jogviszony az eljárt bíróságok helytálló megállapítása szerint az alapjogviszonytól független absztrakt jogviszony, amelyben az értékpapír birtokosát azok a jogok illetik, illetőleg azok a kötelezettségek terhelik, amelyek magából az értékpapírból, vagy a Krtv.-ből kifejezetten kitűnnek. Az értékpapír (áru és zálogjegy) átruházásával az értékpapír birtokosa azt a jogot szerzi meg, hogy az áru kiadását követelhesse (Krtv. 29. § /1/ bekezdés). A perbeli esetben a felperes az áru és zálogjegy birtokában valamennyi közraktári jegy áru és zálogjegyén az átruházások meg nem szakított láncolatával igazoltan kérte a közraktári áru kiszolgáltatását, ezért az alperes köteles volt a közraktári árut a felperesnek kiadni.

Alaptalanul hivatkozott az alperes arra, hogy a felperes a perbeli közraktári jegyek árujegyét rosszhiszeműen tartotta a birtokában. Alappal az alperes nem kifogásolhatja, hogy a letevő a közraktári jegy áru és zálogjegyét is óvadékul adta a felperes által nyújtott hitel biztosítására. A közraktári jegy a Krtv. 27. §-ának /3/ bekezdésében előírt üres forgatmánnyal ellátva a Ptk. 270. §-ának /2/ bekezdése értelmében egészben vagy bármely részében önállóan is óvadék tárgyát képezheti. A perbeli közraktári jegyek átruházása jogszerűen, üres forgatmánnyal történt. Helytállóan mutatott rá a másodfokú bíróság, miszerint a közraktár nem jogosult annak vizsgálatára, hogy a jegybirtokos a közraktári jegyeket milyen jogcímen tartja birtokában. A forgatmányos a közraktár irányában óvadék esetében is éppen olyan tulajdonosnak tekintendő, mint amikor az átruházás a tulajdonjog átruházásának szándékával történik, így az áru kiadása iránti kötelezettség is ugyanúgy terheli a közraktárat. A közraktár a fentiek miatt annak

vizsgálatára sem volt jogosult, hogy az óvadékot nyújtó letevőnek milyen összegű tartozása állt fenn a közraktári jegy áru és zálogjegyét birtokában tartó felperessel szemben az áru kiadásának igénylésekor. Az óvadéki szerződés alapján e vonatkozásban a letevőnek és a felperesnek egymással kell elszámolnia.

Tény, hogy a közraktározásra átvett árut az alperes kiszolgáltatni nem tudta, így a felperest kár érte amiatt, hogy a közraktári jegyen alapuló jogait érvényesíteni nem tudta. A kárért az alperes mint közraktár akkor nem felel, ha a Krtv. 22. §-a /1/ bekezdésének d) pontja szerinti okok bizonyításával magát a felelősség alól ki tudja menteni.

A Kúria megítélése szerint jogsértés nélkül állapították meg az eljáró bíróságok egyezően, miszerint az alperes a kimentése körében alappal nem hivatkozhat a letevő felróható magatartására. A kár ugyanis azon áruk tekintetében, amelyeket az alperes a letevőtől bérelt raktárban művi tárolás keretében tárolt, nem a letevői minőségére visszavezethetően következett be. A kár a letevőnek, mint a tárolási szerződés alanyának, vagyis az alperes teljesítési segédjének magatartására vezethető vissza, akinek magatartásáért az alperes a Ptk. 315. §-a szerint felelősséggel tartozik.

A K Kft-től bérelt raktárból a közraktári áru letevő általi kitárolásáért pedig azért tartozik felelősséggel az alperes, mert ezen áruk tekintetében a Krtv. 1. §-ának /2/ bekezdésében, illetőleg a 19. §-ának /1/ bekezdésében írt őrzési kötelezettségét sértette meg. Az alperes a harmadik személytől bérelt raktárban is köteles volt a közraktári árut a mennyiségi és minőségi változásoktól a letevővel szemben is megóvni és gondoskodni annak megfelelő őrzéséről. A felülvizsgálati kérelmében az alperes arra hivatkozott, hogy ez utóbbi művi raktárat bérbeadó K Kft. a raktározási szerződésben vállalta az áru őrzését. Az őrzés tekintetében a K Kft. szintén az alperes teljesítési segédjének minősül, akinek magatartásáért a Ptk. 315. §-a szerint az alperest ugyancsak felelősség terheli. Az őrzési kötelezettséget az alperes nem megfelelően teljesítette (egyes áruféleségek elkülönített tárolása sem volt megoldva), ezért a Krtv. 22. §-a szerint köteles a felperes kárát megtéríteni.

A felperes kárának a közraktári jegyekben írt, az áru biztosítási értéke tekintendő, mivel a már kifejtettek szerint a közraktár nem vizsgálhatta a felperes és a letevő közötti tartozás összecszerűségét.

A viszontkereset elutasítása tekintetében a Kúria mindenben osztotta a korábban eljáró bíróságok jogi álláspontját, döntésük helyes indokait megismételni nem kívánja. A viszontkereset elutasítása következtében a kártérítés összecszerűségének

bizonyítása érdekében előterjesztett alperesi bizonyítási indítvány elutasítása is jogszerűen történt.

Végül az alperesnek az eljárásjogi szabálysértéssel kapcsolatos előadására vonatkozóan a Kúria rögzíti, hogy az alperesnek az elsőfokú bírósággal szemben előterjesztett elfogultsági kifogása elbírálásra került, az azzal kapcsolatos döntés a Pp. 270. §-ának /2/ bekezdése értelmében felülvizsgálattal nem támadható.

A kifejtettekre figyelemmel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. §-ának /3/ bekezdése szerint hatályában fenntartotta.

Az alperes felülvizsgálati kérelme sikertelen volt, ezért a Pp. 78. §-ának /1/ bekezdése szerint köteles a felperesnek a felülvizsgálati eljárással okozott költségét megtéríteni. A felperes felülvizsgálati perköltsége a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3. §-a /2/ bekezdésének a), b) és c) pontja, valamint /5/ és /6/ bekezdése szerint felszámítható jogtanácsosi munkadíjat foglalja magában.

Az alperes illetékeljegyzési joga folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az 1990. évi XCIII. törvény 74. §-ának /3/ bekezdése alapján alkalmazandó, a költségmentességről szóló 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13. §-ának /2/ bekezdése és 15. §-ának /1/ bekezdése szerint az alperes köteles az államnak az adóhatóság felhívására megfizetni.

Budapest, 2012. április 24.

Dr.Vezekényi Ursula sk.a tanács elnöke
Gyöngyösiné dr.Gyügyei Klára sk.előadó-bíró
Dr.Pethőné dr.Kovács Ágnes sk.bíró